

تأمین

نکته

تأمین اجتماعی و پوشش از کارافتادگان

بر اساس آخرین آمارهای تأمین اجتماعی، از کارافتادگان تحت پوشش این سازمان سه درصد از جامعه ۴ میلیون و ۷۶ هزار نفری مستمری بگيران راتشكيل می دهند. داده های موجود نشان می دهد مستمری بگيران تأمین اجتماعی بر حسب نوع مستمری تا پایان سال گذشته، شامل ۴۷ درصد کل افراد بازنشسته، ۳۰ درصد بازماندگان، ۲۰ درصد فوت شدگان و سه درصد نیز افراد بیمه شده از کارافتاده هستند. طبق قانون، هر فرد پس از آغاز بیمه پردازی در صورتی که روزهای نخست اشتغال، دچار حادثه ناشی از کار شود، تأمین اجتماعی بدون لحاظ سابقه بیمه پردازی علاوه بر حمایت از بیمه شده، مستمری از کارافتادگی او را به صورت کلی و جزئی برقرار می کند. همچنین بیمه شده ای که در اثر حادثه ناشی از کار یا بیماری حرفه ای، از کارافتاده کلی شناخته شود بدون در نظر گرفتن مدت پرداخت حق بیمه، استحقاق دریافت مستمری را دارد. میزان مستمری ماهانه از کارافتادگی کلی ناشی از کار نیز برابر با یک سی و پنجم مزد یا حقوق متوسط بیمه شده ضرب در سنوات پرداخت حق بیمه است؛ مشروط بر اینکه این مبلغ از ۵۰ درصد مزد یا حقوق متوسط ماهانه او کمتر و از صد درصد آن بیشتر نباشد. بنابراین بیمه شده ای که در اثر حادثه ناشی از کار بین ۳۳ تا ۶۶ درصد توانایی کار خود را دست داده باشد، مستمری از کارافتادگی جزئی ناشی از کار دریافت می کند. اگر درجه کاهش قدرت کار بیمه شده به علت حادثه ناشی از کار، ۶۶ درصد و بیشتر باشد به عنوان از کارافتاده کلی تأمین اجتماعی تلقی خواهد شد. اما در صورتی که درجه ۱۰ تا ۳۳ درصدی کاهش قدرت کار بیمه شده به دلیل حوادث شغلی، استحقاق دریافت غرامت نقص مقطوع را برای فرد به دنبال خواهد داشت. همچنین براساس ماده (۹۱) قانون تأمین اجتماعی امکان تغییر شرایط مستمری از کارافتادگی برای افراد بیمه شده سازمان وجود دارد که در صورت از بین رفتن شرایط از کارافتادگی کلی به محض اشتغال دوباره فرد، این مستمری قطع می شود. با توجه به اینکه مستمری از کارافتادگی جزئی، ظرف پنج سال از تاریخ برقراری قابل تجدیدنظر است، در صورتی که در نتیجه بررسی دوباره، بیمه شده یکی از شرایط مقرر را نداشته باشد، مستمری او قطع خواهد شد. اما در صورتی که فرد از کارافتاده، مشمول ماده (۷۴) قانون تأمین اجتماعی شناخته شود، بیمه شده غرامت از سازمان دریافت خواهد کرد. با افزایش میزان از کارافتادگی جزئی بر اثر حادثه شغلی، مستمری از کارافتادگی جزئی به مستمری کلی ناشی از کار تبدیل و یا میزان مستمری از کارافتادگی جزئی افزایش خواهد یافت. داده های آماری تأمین اجتماعی نشان می دهد، مجموع مستمری بگيران از کارافتاده تحت پوشش این سازمان ۱۴۲ هزار و ۲۲۸ نفر تا پایان سال گذشته بوده است. همچنین براساس این آمار هزار و ۷۰۳ نفر با کمتر از یک ماه سابقه پرداخت حق بیمه به دلیل از کارافتادگی ناشی از حوادث کار، مستمری ماهانه دریافت می کنند. از سوی دیگر، هزار و ۱۵۲ نفر از مستمری بگيران از کارافتاده تأمین اجتماعی، بین یک تا سه ماه و هزار و ۸۳۵ نفر دیگر بین سه تا شش ماه و ۳ هزار و ۱۲۵ از کارافتاده بین شش ماه تا یک سال سابقه پرداخت حق بیمه در زمان اشتغال خود داشته اند. با توجه به اینکه ۱۱ هزار و ۸۴۹ نفر مستمری بگير از کارافتاده تحت پوشش سازمان تأمین اجتماعی نیز در زمان اشتغال، بین یک تا سه سال سابقه برای پرداخت حق بیمه داشتند، به علت از کارافتادگی، در گروه مستمری بگيران این سازمان قرار گرفتند. دلایل اصلی حوادث ناشی از کار و اتفاقات شغلی که منجر به از کارافتادگی نیروی کار می شود به نبود ایمنی لازم در محیط های کارگاهی مرتبط است. رعایت ضوابط قانونی ایمنی کار از طرف کارفرما و کارگر، گسترش نظارت بر اجرای قوانین و مقررات ایمنی کارگاه، ارتقاء تجهیزات ایمنی کارگاهی و فردی و همچنین توسعه آموزش های ایمنی زمینه کاهش حوادث شغلی و روند نزولی از کارافتادگی نیروی کار را به دنبال خواهد داشت.

بازپرداخت معوقات سازمان تأمین اجتماعی در دولت سیزدهم شتاب گرفت

تسویه بیش از ۱۷۰ هزار میلیارد تومان از مطالبات سال های گذشته

بیمه ای فعال قرار دارند که به غیر از تأمین اجتماعی و برخی صندوق های کوچک، ایفای تعهدات مابقی صندوق هامتکی به بودجه عمومی است. با توجه به تأمین بخش عمده منابع سازمان های بیمه ای از طریق وصول حق بیمه و ارائه خدمات مبتنی بر منابع مالی، پرداخت مطالبات معوق دولت به این نهادها، استمرار پایداری آنها را در پی خواهد داشت. در این مطلب، وضعیت پایداری منابع سازمان های بیمه ای، اقدامات دولت برای پرداخت مطالبات صندوق ها و تمرکز بر رفع ناترازی منابع و مصارف را مورد بررسی قرار خواهیم داد.

محل تأدیه بدهی دولت دریافت می کند، اظهار امیدواری کرده است؛ با توجه به بررسی بودجه در تافیق، سال ۱۴۰۲ نیز مسیر تسویه بدهی دولت ادامه یابد. موسوی همچنین دی ماه امسال در همایش مدیران، افق بهروری و اشتغال وزارت کار و سازمان های تابعه درباره چالش های عمده نظام بازنشستگی و بیمه های اجتماعی گفته است: «یکی از عمده ترین چالش ها، ناپایداری منابع و به تبع آن کسری نقدینگی ناشی از تحمیل هزینه های خارج از محاسبات بیمه ای است.»

حفظ پایداری صندوق ها

اکنون دولت مردمی سیزدهم علاوه بر انجام تعهدات جاری سازمان های بیمه گر برای مقابله با چالش های صندوق های بازنشستگی، برنامه های راهبردی دارد که ساماندهی ساختاری نظام بیمه ای و طراحی و تدوین لایح توانمندسازی صندوق ها معطوف به سیاست های

از زمان شروع به کار دولت سیزدهم، تخصیص بودجه و پرداخت مطالبات صندوق های بازنشستگی شتاب بیشتری به خود گرفت. برقراری تعادل و رفع ناترازی تأمین منابع این صندوق هانیز در دستور کار دولتمردان قرار دارد. پرداخت بیش از ۱۷۰ هزار میلیارد تومان از مطالبات انباشته شده سال های گذشته سازمان تأمین اجتماعی را می توان نمونه ای از توجه دولت به خواست بیمه گران در راستای ایجاد تراز و پایداری بیمه ای ارزیابی کرد. در مجموع حدود ۲۳.۶ میلیون نفر بیمه پرداز، بازنشسته و مستمری بگير اصلی تحت پوشش ۱۸ صندوق

گزارش

با توجه به تبدیل شدن ناپایداری وضعیت برخی از سازمان های بیمه ای به یکی از چالش های دولت - و البته بیمه شدگان - لزوم انجام اقدامات متناسب برای ارتقاء پایداری صندوق ها امری بدیهی به نظر می رسد. با اعلام وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، موضوع پایداری صندوق های بازنشستگی و همچنین اصلاح ساختار مدیریت و سودآوری شرکت های زیرمجموعه آنها در قالب محورهای کلان پروژه حکمرانی در این وزارتخانه هدفگذاری شده است. از آنجا که افزایش ضریب پایداری سازمان های بیمه گر، رویکرد اصلی وزارت کار در مدیریت این صندوق ها است، ضرورت همکاری مجلس شورای اسلامی و دولت برای ساماندهی وضعیت آنها بیشتر احساس می شود. تعامل دولت سیزدهم و مجلس شورای اسلامی در دو سال گذشته بر تخصیص و تصویب پرداخت بخش قابل توجهی از مطالبات و هزینه های جاری صندوق های بازنشستگی، تحقق رویکرد پایداری منابع بیمه گران را ممکن می سازد.

مأموریت ویژه وزارت کار

سیدابراهیم رییسی، رئیس جمهوری دی ماه امسال با حضور در وزارت کار، رفع ناترازی در عملکرد صندوق های بازنشستگی، پایداری، افزایش توان و کارآمدی سازمان های بیمه ای را مأموریت این وزارتخانه دانست. او گفته است: «وجود ناترازی در عملکرد این صندوق ها موضوع نگران کننده ای به نظر می رسد، اما در این دولت، گام های عملی برای رفع این مسأله برداشته شده است.» رییسی همچنین می گوید: «در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ راهکارهایی برای تسریع در رفع ناترازی های صندوق ها طراحی شده و امیدواریم این مهم با همکاری نمایندگان مجلس تصویب و اجرا شود.»

تأکید سیاست های کلی

سیاست های کلی ابلاغ شده از سوی مقام معظم رهبری بر پابندی به حقوق و رعایت تعهدات بین نسلی و عدم تحمیل طرح های فاقد تضمین مالی، تأمین منابع پایدار، رعایت محاسبات بیمه ای، تعادل منابع و مصارف و حفظ و ارتقاء ارزش ذخایر سازمان ها و بیمه های اجتماعی تأکید دارد. مهمترین موضوع در این زمینه، جلوگیری از انباشت مطالبات سازمان های بیمه ای اجرای سیاست های کلی

تأمین اجتماعی است؛ زیرا انباشت بدهی ها به خودی خود، دلیلی برای ناترازی محسوب می شود. در این راستا، هدفگذاری مناسب برای پیشگیری از افزایش معوقات دولت به صندوق ها - به ویژه تأمین اجتماعی - و استمرار پرداخت مطالبات آنها را می توان راهکار عمل به سیاست های کلی و حل ناترازی منابع بیمه گران دانست.

پرداخت مطالبات

میرهاشم موسوی، مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی روز ۱۷ بهمن ماه امسال در نشست خبری به مناسبت دهه فجر انقلاب اسلامی، تسویه انجام شده مطالبات توسط دولت را بی سابقه توصیف کرده و می گوید: «بالغ بر ۱۷۰ هزار میلیارد تومان از بدهی دولت در سال های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ تسویه شده است.»

او در ادامه با اشاره به اینکه سال جاری سازمان تأمین اجتماعی ۹۰ هزار میلیارد تومان سهام از

راهکارهای تهاتر بدهی دولت به تأمین اجتماعی

تعهدات خود در قبال شرکای اجتماعی را با هزینه کرد ماهانه ۳۵ هزار میلیارد تومان اجرایی کرده است. در این شماره قصد داریم به طور مختصر راهکارهای مؤثر در تأمین به موقع منابع از سوی کارفرمایان و نهاد دولت و سازوکار تحقق منابع پایدار بیمه ای را در گفت و گو با علیرضا حیدری، کارشناس حوزه بیمه های اجتماعی بررسی کنیم.

تهاتر با مراکز طرف قرارداد

کارشناس حوزه کسب و کار افزود: «یک راهکار دیگر این است که مثلاً مالیات پرداختی شرکت های فعال در زیرمجموعه تأمین اجتماعی به دولت را می توان وجه المصلحه قرار داد تا از این طریق بخشی از بدهی های دولت به سازمان تهاتر شود.» او گفت: «البته می توان بخشی از بدهی دولت به تأمین اجتماعی را در بخش های دیگر تعریف کرد که یکی از این موارد، استفاده از توان مراکز طرف قرارداد دولتی با این سازمان است.» حیدری ادامه داد: «به عنوان نمونه با توجه به فروش برخی خدمات درمانی دانشگاه های علوم پزشکی به تأمین اجتماعی برای استفاده افراد بیمه شده و مستمری بگير، می توان در قالب تهاتر بدهی و ارائه خدمات توسط دانشگاه ها به سازمان تأمین اجتماعی کمک کرد.» کارشناس حوزه کسب و کار در ادامه گفت: «با توجه به استفاده بسیاری از افراد تحت پوشش تأمین اجتماعی از خدمات مراکز طرف قرارداد با سازمان، با این روش امکان کاهش هزینه ها و پرداخت بخشی از بدهی دولت امکانپذیر خواهد شد.» حیدری معتقد است: «راهکارهای مختلفی برای تأمین منابع پایدار و پرداخت بدهی دولت به تأمین اجتماع وجود دارد، اما ابتدا لازم است تا اراده ای برای این

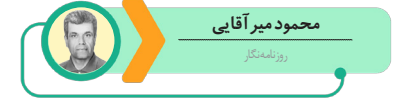
حیدری با تأکید بر اینکه برخی از گروه های فاقد بیمه نیازمند حمایت ویژه هستند گفت: «امکان بهره مندی این اقشار از حمایت یکپارچه دولتی وجود ندارد، بنابراین باید راهکاری برای پرداخت حق بیمه آنها از سوی نهاد بالادستی سازمان تأمین اجتماعی اندیشیده شود تا هم به منابع این سازمان خدشه ای وارد نشود و هم آنها از زیر چتر حمایتی این سازمان خارج نشوند.»

منابع قابل اتکا

حیدری گفت: «یکی دیگر از راهکارهای تأمین منابع پایدار برای تأمین اجتماعی، طراحی منابع قابل اتکا با استفاده از پرداخت مطالبات این سازمان از سوی دولت هاست. به این مفهوم که مقتضی است تا اطمینان لازم به این پرداخت به تأمین اجتماعی داده شود.» این کارشناس کسب و کار گفت: «پرداخت بدهی دولت به تأمین اجتماعی (با هدف تأمین منابع پایدار سازمان) می تواند از طریق مالیات یا از مسیر واگذاری دارایی های سرمایه ای انجام گیرد.» او با اشاره به امکان پرداخت مطالبات تأمین اجتماعی توسط نهاد دولت از طریق تهاتر و واگذاری نفت و فراورده های آن، افزود: «تهاتر از طریق مالیات هانیز راه حل دیگری برای وصول مطالبات این سازمان و تأمین منابع پایدار آن است.»

گفت و گو

اجرای بهنگام تعهدات در قبال بیمه شدگان و مستمری بگيران از سوی تأمین اجتماعی تنها با تعادل میان منابع و مصارف این سازمان امکان پذیر خواهد بود. البته تأمین اجتماعی تا به امروز با وجود چالش در زمینه توازن منابع و مصارف (به دلایل متعدد از جمله حجم بالای مطالبات انباشته شده از دولت های قبل) تمامی

محمود میرآقایی

روانشناس

حیدری درباره راهکارهای تأمین منابع پایدار برای عمل به تعهدات سازمانی از سوی تأمین اجتماعی گفت: «برای تحقق این موضوع مهم، روش های مختلفی وجود دارد. یکی از موارد این است که مثلاً نهاد دولت اعلام کند در صورت پرداخت نکردن مطالبات تأمین اجتماعی، این سازمان هم امکان عمل نکردن به تعهدات خود در قبال بیمه شدگان را داشته باشد» حیدری با اشاره به اینکه اجرای این راهکار عملاً بازخوردهای اجتماعی با خود به همراه خواهد داشت، ادامه داد: «نکته مهم این است که تأمین اجتماعی با وجود عدم دریافت به موقع مطالبات خود در طول سالیان، تاکنون تعهدات خود را بدون وقفه در برابر افراد تحت پوشش انجام داده و بر اساس رویه کاری این سازمان بزرگ، عمل نکردن به این تعهدات اساساً امکان پذیر نبوده و نخواهد بود.» او افزود: «در این میان لازم است دولت سازوکاری برای افراد نیازمند حمایت ببندیشد جامعه بیمه شدگانی که توان پرداخت هزینه های بیمه ای خود را ندارند، بتوانند در موعد مقرر نسبت به پرداخت حق بیمه اقدام کنند.»